

A nő tőkéje

BÉDY-SCHWIMMER RÓZA³⁵

Szenzációs bűnper izgatta megint újságot olvasó közönségünket. Ezt a véres szenzációkban kéjelgő közönséget, amelyet egy-egy ember lemészárlása jobban lenyűgöz, belőle több gondolkodási energiát sajtol ki, mint a tömegmészárlások legkegyetlenebb pusztításai. [...]

A Mágnás Elza³⁶ körüli érdeklődés nem is a legyilkolt nő halálának, hanem az életének szól. A millióknak, amiket gyűjtött, prémeinek, ékszerek-

³⁵ Újságíró, nőjogi és békepárti politikus, aktivista (1877–1948). Énekesnőnek tanult, de hamar a nők politikai jogaiért és egyenjogosításáért lépett fel. 1897-ben a Nőtiszviselők Országos Egyesületének elnökeként kezdett dolgozni. 23 éven át *A nő*. Feminista folyóirat című polgári radikális irányultságú lap szerkesztője, mely a kezdődő feminista mozgalom alapközlönyének számított. (A lap szoros barátságot ápolt a *Nyugat* folyóirat és a kortárs művészet jeles kitűnőségeivel, Ady Endrével, Kernstock Károllyal, Bartók Bélával stb.) 1904-ben Glücklich Vilmával megalakították a magyar Feministák Egyesületét. Nőmozgalmi világkongresszusukat 1913-ban Budapesten tartották. 1914-től Londonban a Nemzetközi Szűfrazsett Szövetség nemzetközi sajtótitkára. Károlyi Mihály svájci nagykövetnek nevezte ki. 1921-től az USA-ba költözött, ahol folytatta feminista és békepárti munkásságát. 1937-ben világbékedíjat kapott.

³⁶ Turcsányi Emília, azaz a félvilágban Mágnás Elza néven ismert prostituált, akit éveken át a perverzcióiról híres Schmidt Miksa bútorgyáros tartott ki. Elza pályafutását pincérlányként kezdte, majd szerződést kapott az Olimpia Mulatóban, később a Casino de Parisba került, majd a Fővárosi Orfeumba. 1914. január 10-én este a budai rakodóparton, a Kacska utcánál két kocsis egy utazókosárra bukkant, benne egy térdeplő, szinte ruhátlan női holttestet találtak. A lány személyazonosságát napokig kutatták, a jegyzőkönyvi leírásban a következő állt: „Körülbelül 30 éves, keresztény típusú, közepes nagyságú, mérsékelten táplált, gondosan ápolott testű. Szeme szürke, szempillái hosszúak, szőkék, szemöldöke szőke, ívelt, szája közepes nagyságú, ajka duzzadt, orra közepes, széles egyenes orr, füle a fejétől kissé elálló. Kezén, lábán a körme gondosan ápolott. A holttesten fehér, silány minőségű batiszt ing, közönséges gépcsipke-dísszel.” A nyomozás kiderítette, hogy a gyilkosságot Elza szobalánya és annak szeretője, egy péksegéd tervelte ki és követte el, hogy elrabolhassák a meggyilkolt lány gazdag és értékes ékszergyűjteményét. – Krúdy Gyula az *Ady Endre éjszakái III. Az élet zűrzavarjai* című írásában így írt róla: „Fagyottan, unottan, haltekinettel, ajkán örökké gunyoros, elbizakodott mosollyal (mint azok a nők, akiket végül megölni szoktak a férfiak, vagy pedig magukat ölik meg értük) ült a Télkert felső végén Mágnás Elza, aki bár egy mosónőnek volt a lánya: még műveletlenségében is oly hidegnek és előkelőnek tudta magát maszkírozni, hogy a szegény érzelmes zsidólányok, akik többnyire

nek s mindannak a drágaságnak, ami a tót mosogatólány ölébe hullott, mert szép volt, fehérbőrű, szőkehajú és karcsúlábú.

A százezrek érdeklődése ennek a tipikus női karriernek az átlagos „sikeren” felüli mértékének szólt. A bútorait méregdrágán eladó gyáros dús vagyonából többet juttatott az asszonynak, mint amennyit hasonló viszonyoknál a nőnek adni „szoktak”. Hívebben kitartott a nő mellett, nem volt zsarnoka, hanem lélekben is rabszolgája. Miért? Mivel kötötte le a mosogatólány a műveletlen, esztétikai, mint szellemi műveltségben koldus asszony? Minden fehérbőrű, szőkehajú leány és asszony, aki fizikai vagy szellemi robotban a legprimitívebb életszükségletek fedezését sem keresi meg, sóvárogva kutatja a rejtélyét annak, hogy lehet százezreket, prémeket, ékszert, gyönyörű bútort, szép lakást, csodafestményeket, műtárgyakat szerezni ebben a szűkös világban.

Mindannyian vágnak az élet e díszítő gazdagságára. Meleg, puha pompa, igazi Dürer-képek, vagy káprázatos diadéme, házbérgondtól mentes élet kinek nem kellene?

De ki szerzi meg közülünk, nők közül? [...] Dehogyan szereztek ők emberiséget boldogító és gyönyörködtető munkájukkal annyit, mint Turcsányi Elza egy ember boldogításával és gyönyörködtetésével.

Nincs az a szellemi tőke, munkaenergia, amely versenyezhetne a nő egyetlen olyan tőkéjével, amely korlátlan kamatoztatást kecsegtet. A nő nemisége egyetlen igazi tőkéje abban a társadalomban, amelyben a mindkét nem túlsexualitását tápláló KETTŐS MORÁL: A HIVATALOS ERKÖLCS.

Amíg a társadalom a nőt elsősorban nemi szempontból értékeli, addig ne szavaljanak „házas erényekről”, ne biztassák a nőt „nemes egyszerűsége”, ne jajgassanak a nő „fényűzési hajlamain”, általában ne leckéztessék szavakkal, amelyeknek tetteik homlokegyenest ellentmondanak!

Amíg a nő csak mint NEMI LÉNY számíthat érvényesülésre házasságon belül és kívül – addig csak ez az érvényesülését biztosító tulajdonságokat fejlesztheti magában. Ha a szeméttelép vagy a Mágnes Elza karrierje közt

pénztelen pincéreknek voltak a titkos szeretői, csakhamar elnevezik vala Mágnes Elzának. Már meglátogatja őt éjszakánként az a gazdag bútorgyáros, aki perverz szenvedélyeiről volt valaha nevezetes Pesten. Így többek között az volt a híre, hogy azokat a nőket, akik megtetszenek neki, fehér menyasszonyruhában, mirtuszkoszorúval érckoporsóba fektette, és úgy imádta őket.) Már közelgett az az idő, amikor valóban koporsóban fog fekdüni a szőke tündér, amikor szakácsnője, Kóbori Rózsi és Nick Gusztáv a péklegény összeállnak, hogy az úrnőt meggyilkolják.” (*Nyugat*, 1925. 5–6. sz.)

lehet válogatni: habozhat-e az, akinek a szellemi munka lelki luxusa nem ad támaszt a külső luxusról való lemondásra? [...]

(*A Nő*,³⁷ 1914. január 20. 2. sz. 30.)

A nemi élet egészségtana

Útmutatás és nevelés a helyes nemi életre –
A nemi betegségek megelőzése és gyógyítása

DR. GRÚSZ FRIGYES³⁸

A zabolátlan nemi élet hirdetői azok, akik vezérelvüknek az élvezetszerzést hirdetik, tekintet nélkül annak testi, lelki sőt büntetőjogi következményeire, a vallás és törvény tiltó rendelkezéseire. Könnyű sikerük van, mert azt hirdetik, amit az ösztön parancsol. Ebben segítő társaik a szennyirodalom, amely a nemi izgalom szításából híz anyagi hasznot, a szeszérdekelttség, amely a nemi ingerérzékenység fokozását a szeszpropaganda útján szolgálja. De a színház és a képzőművészet is sokat tett A NEMI ÖSZTÖN FELKORBÁCSOLÁSA és a jó erkölcs meghazudtolása terén. A selejtes ember-típus a korlátlan nemi élet szolgálatába szegődik, azt megélhetési forrássá teszi, részben azzal, hogy saját testét nemi érintkezés céljából áruba bocsátja (prostitúció), részben másokat erre csábít (kerítés) vagy kényszerít. Bizonyos foglalkozások, elsősorban a szórakoztató ipar keretében, elsősorban a nemi inger hasznosítására törekcszenek (kocsmák, mulatóhelyek).

³⁷ *A Nő* című lap számai olvashatók az interneten is: http://mtdaportal.extra.hu/a_no/

³⁸ Orvos (1886–?), m. kir. egészségügyi tanácsos, igazgató-főorvos. Az Országos Közegészségi Egyesület Antivenériás Bizottságának alelnöke. Kevés adat található róla; 1927-ben Dr. Somogyi Zsigmonddal Düsseldorfban járt kiküldetésben, hogy részt vegyen az antivenereás küzdelem tárgyában tartandó tanfolyamon. Nem tudni azt sem, nem azonos-e a kötetben szereplő *Sexualpedagógiai előadások* című írás szerzőjével, Dr. Grósz Frigyes-sel.